

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра екології агросфери та екологічного контролю

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету захисту рослин,
біотехнологій та екології
Юлія КОЛОМІЄЦЬ
23 05 2024 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри екології
агросфери та екологічного контролю
Протокол №7 від “15” травня 2024 р.

Завідувач кафедри
Олена НАУМОВСЬКА

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП
«Екологія та охорона
навколишнього середовища»
Віталій ГАЙЧЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ**

Галузь знань 10 «Природничі науки»
Спеціальність 101 «Екологія»
Освітня програма «Екологія та охорона навколишнього середовища»
Факультет захисту рослин, біотехнологій та екології
Розробник: Павлюк С.Д., канд. с.-г. наук., доцент

Київ – 2024 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ

Галузь знань, спеціальність, освітня програма		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	101 Екологія	
Освітня програма	Екологія та охорона навколишнього середовища	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістовних модулів	2	
Курсовий проект (за наявності)	відсутній	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	Денна	Заочна
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	20	4
Практичні, семінарські заняття	20	4
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	80	112
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Глобальні екологічні проблеми» є ознайомлення студентів з глобальними екологічними проблемами сьогодення: воєнними діями, демографічною кризою, змінами клімату, збідненням біорізноманіття, забрудненням Світового океану, атмосфери та ґрунту, опустелюванням, деградацією орних земель, кризою запасів питної води на планеті тощо, які впливають і на стан навколишнього середовища України.

Завдання курсу: сформувати глибокі знання щодо розвитку глобальної екологічної кризи біосфери та геосфер в цілому внаслідок перебігу природних процесів та антропогенного впливу на навколишнє природне середовище, основних напрямків наукового та практичного вирішення екологічних проблем.

Набуття компетентностей (відповідно до затвердженої Освітньо-професійної програми за спеціальністю 101 «Екологія»):

1. Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог.

2. Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення

3. Фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК09. Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

СК10. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.

СК18. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР01. Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля.

ПР02. Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.

ПР03. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання.

ПР10. Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища.

2. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

для повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	Тиж-ні	Усь-ого	у тому числі					Усь-ого	у тому числі					
			л	с	ла б	ін д	с.р.		л	с	ла б	ін д	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Екологічна ситуація та її оцінка														
Тема 1. Теоретико-методологічні погляди на глобальні проблеми сучасності	1,2	21	4	4	-	-	13	19	2					17
Тема 2. Проблема забруднення навколишнього середовища	3,4	23	4	4	-	-	15	20						20
Тема 3. Проблема воєн і тероризму	5,6	23	4	4	-	-	15	22		2				20
Разом за змістовим модулем 1	67		12	12	-	-	43	61	2	2				57
Змістовий модуль 2. Оцінка екологічної безпеки територій і акваторій України														
Тема 4. Глобальні екологічні проблеми – український варіант	7,8	26	4	4	-	-	18	27	2					25
Тема 5. Шляхи розв'язання глобальних екологічних проблем	9,10	27	4	4	-	-	19	32		2				30
Разом за змістовим модулем 2	53		8	8	-	-	37	59	2	2				55
Усього годин	120		10	10	-	-	100	120	4	4				112

3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) РОБІТ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія взаємодії людини і природи, планетарні масштаби негативних наслідків	4
2	Сучасний стан навколишнього природного середовища в регіонах світу	4
3	Деградація та знищення природних екосистем планети	4
4	Екологічні проблеми Світового океану	4
5	Глобальні екологічні проблеми повітряної оболонки Землі (зміна клімату, парниковий ефект, кислотні дощі, знищення озонового шару)	4
	Разом	20

4. ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Експертне оцінювання ієрархії глобальних проблем за методом Делфі	8
2	Принципи глобальної екології	6
3	Основні концепції глобалістики. Римський клуб: історія створення, мета, завдання, досягнення	8
4	ГЕП, породжені ендеодинамікою, екзогеодинамікою Землі та історія заселення Землі як планети	6
5	Методи дослідження та заходи вирішення проблем глобальних змін клімату	6
6	Методи дослідження та заходи вирішення глобальних енергетичних проблем	6
7	Методи дослідження та заходи вирішення глобальних продовольчих проблем	6
8	Методи дослідження та заходи вирішення проблем дефіциту прісних вод	6
9	Методи дослідження та заходи вирішення глобальних проблем деградації земель, опустелювання та заболочення	6
10	Методи дослідження та заходи вирішення глобальних проблем знищення лісів планети	8
11	Виробництво хутра – екологічна катастрофа	6
12	Шляхи дослідження та збереження біо- і ландшафтного різноманіття планети	8
	Разом	80

5. Засоби діагностики результатів навчання:

екзамен; модульні тести; реферати, презентації; розрахункові роботи; захист практичних робіт;

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проекти;
- реферати, есе;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни РДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи РНР (до 70 балів): $R_{ДИС} = R_{НР} + R_{АТ}$.

8. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5138>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Строкаль В. П., Бережняк Є. М., Наумовська О. І., Вагалюк Л. В., Ладика М. М., Сербенюк Г. А., Паламарчук С. П., Павлюк С. Д. Вплив російської агресії на стан природних ресурсів України: монографія / В. П. Строкаль, Є. М. Бережняк, О. І. Наумовська, Л. В. Вагалюк, М. М. Ладика, Г. А. Сербенюк, С. П. Паламарчук, С. Д. Павлюк // За заг. ред. В. П. Строкаль. Київ : Видавничий центр НУБіП України, 2023. 218 с. <https://dglib.nubip.edu.ua/bitstreams/32ec0615-2e20-462c-9c79-8836a26bf618/download>

2. Строкаль В.П., Бережняк Є.М., Наумовська О.І., Вагалюк Л.В., Ладика М.М., Павлюк С.Д., Паламарчук С.П., Сербенюк Г.А. (2024) Природні ресурси України: наслідки та ризики російської агресії. Біологічні системи: теорія та інновації - Т. 15, № 1, 2024. doi.org/10.31548/biologiya15(1).2024.004.

3. Макаренко Н.А., Строкаль В.П., Бережняк Є.М., Бондарь В.І., Павлюк С.Д., Вагалюк Л.В., Наумовська О.І., Ладика М.М., Ковпак А.В. (2022). Вплив російської воєнної агресії на природні ресурси України: аналіз ситуації, методологія оцінювання. Наукові доповіді НУБіП України, 4(98). 1-31. <http://dx.doi.org/10.31548/dopovidi2022.04.003>.

4. Книш М., Котик Л. Глобальні проблеми людства: навч. посібник. Львів: Простір-М, 2021. 130 с.
5. Стратегія сталого розвитку : підручник / В. М. Боголюбов [та ін.] ; За ред. В. М. Боголюбова. - Вид. 2-ге, перероб. і доп. - К. : Видавничий центр НУБіП України, 2018. - 328 с.
6. Глобальні цілі сталого розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html> .
7. Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://surl.li/cyloa>
8. Екологічні проблеми сучасності. - Режим доступу: <https://old.library.kr.ua/bookexhibit/ekol.html>
9. На межі катастрофи. П'ять найбільших екологічних проблем України. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/articles/2019/10/22/7229683/>
10. Center for Earthquake Research and Information, The University of Memphis. 100% Chance of an Earthquake Today. - Режим доступу: <https://www.memphis.edu/ceri/>
11. Птащенко О. В. Глобальні проблеми людства: стан і перспективи вирішення / О. В. Птащенко, Д. Є. Архипова // Бізнес Інформ. – 2020. – №10. – С. 478–484. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26026>
12. Глобальні проблеми людства та їх прояв в Україні Режим доступу: [http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/1\(19\)_2018.pdf#page=20](http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/1(19)_2018.pdf#page=20)
13. Воєнні конфлікти, як глобальні екологічні проблеми суспільства Режим доступу: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9296/1/156-158.pdf>
14. Глобальні проблеми людства Режим доступу: <http://surl.li/cwunny>
15. World Hunger and Poverty Facts and Statistics, 2018 [Electronic resource]. — Mode of access : <http://www.worldhunger.org>.